

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

لایحه استفساریه قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و
اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۱۰۶

تاریخ: ۱۳۹۳/۶/۲۶

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

لایحه استفساریه قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه

مصوب ۱۳۷۱

تدوین، تنقیح و استخراج:

حسین فاتحی زاده

بازبینی و نظارت علمی:

محمدهادی توکل پور

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۱۰۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۶/۲۶

پژوهشکده شورای نگهبان

لایحه استفساریه قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱

فهرست مطالب

مقدمه	۲
لایحه استفساریه قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱	۳
نظر (نهایی) شورای نگهبان	۴

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اسانامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اسانامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اسانامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضا را استخراج نموده، و با حفظ اصالت، آنها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

لایحه استفساریه قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۰۵/۱۱

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۰۵/۲۵

موضوع استفساریه:

آیا با تصویب ماده واحده قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه - مصوب ۱۳۷۱ - ماده واحده قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه - مصوب ۱۳۶۳ - در خصوص موقوفات خاص نیز لغو شده است یا خیر؟
نظر مجلس:

خیر؛ قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ در خصوص موقوفات خاص مشروط به اعمال تبصره (۴) قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۵ در مورد این موقوفات، کماکان به قوت خود باقی است.

الف - دیدگاه مغایرت

- نظری ابراز نشد.

ب - دیدگاه عدم مغایرت

- طبق قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳، «کلیه موقوفاتی که بدون مجوز شرعی به فروش رسیده یا به صورتی به ملکیت درآمده باشد به وقفیت خود برمی گردد و اسناد مالکیت صادر شده، باطل و از درجه اعتبار ساقط است.» چنان که مشاهده می شود، در این قانون، کلیه موقوفات اعم از موقوفات خاص و عام مورد اشاره قرار گرفته است. در سال ۱۳۷۱، طرحی با عنوان قانون مزبور

به تصویب رسید^۱ که در صدر ماده واحده آن، صرفاً به موقوفات عام اشاره شده بود و با توجه به تصریح تبصره (۶) آن به لغو قانون سال ۱۳۶۳، شورای نگهبان از این جهت که موقوفات خاص در این مصوبه مستثنی شده است، آن را دارای ایراد شرعی دانست.^۲ مجلس در مقام اصلاح، قانون سال ۱۳۶۳ را از تبصره (۶) آن حذف کرده و به عبارت دیگر، قانون سال ۱۳۶۳ را غیر منسوخ دانست.^۳ در استفساریه مزبور نیز قانون سال ۱۳۶۳، در خصوص موقوفات خاص معتبر دانسته شده است که در راستای نظر شورای نگهبان بوده و بنابراین این استفساریه با ایرادی مواجه نیست.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- ماده مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^۴

مصوبه مجلس مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. طرح قانونی ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون کلیه موقوفات عام که بدون مجوز شرعی به فروش رسیده یا به صورتی به ملکیت درآمده باشد، به وقفیت خود بر می‌گردد و اسناد صادر شده باطل و از درجه اعتبار ساقط است. ...»

۲. ایراد شورای نگهبان به طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه در تاریخ ۱۳۷۱/۲/۳۱ به شماره نامه ۳۲۱۹:

«عطف به نامه شماره ۲۹۰۴/ق مورخ ۱۳۷۱/۲/۲۳ طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب جلسه ۱۳۷۱/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مطرح گردید و پس از بحث و بررسی نظر شورا به این شرح اعلام می‌گردد:

ماده واحده از این جهت که ابطال اسناد مالکیت را مقید به موقوفات عام نموده و با توجه به تبصره ۶ که قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ را در موارد مغایر لغو می‌نماید، به نظر فقهاء مغایر موازین شرع شناخته شد.»

۳. قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۵.

۴. مندرج در نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۷۸۵۲ مورخ ۱۳۹۱/۰۵/۲۵ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را ایا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگساده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۴۵ - ۸۸۳۲۵ - ۲۱
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir